

Σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην Ελληνική Εκπαίδευση

Τα σημαντικότερα ζητήματα

Γιώργος Κομίνης
2010

Ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα σημαίνει ....

- 1) Ανάπτυξη δεξιοτήτων σε εκπαιδευτικούς και μαθητές σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική
- 2) Ανασχηματισμό των εκπ/κών συστημάτων ώστε να έχουμε :
  - Αλλαγή στον τρόπο διδασκαλίας
  - Αλλαγή στον ρόλο του εκπαιδευτικού
  - Προσαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων στα νέα δεδομένα

Η Ένταξη και ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση προϋποθέτει ότι θα πρέπει ...

- ✓ όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι οργανισμοί κατάρτισης να έχουν «γρήγορη» πρόσβαση στο Διαδίκτυο και σε βιβλιοθήκες πολυμέσων
- ✓ να ληφθούν μέτρα (κίνητρα, επιμορφώσεις κτλ) ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν γνώσεις σχετιές με τη χρήση των εκπαιδευτικών τεχνολογιών

Εξασφάλιση της πρόσβασης στις ΤΠΕ σημαίνει.....

- ✓ παροχή επαρκούς εξοπλισμού και εκπαιδευτικού λογισμικού
- ✓ ενθάρρυνση της χρήσης καινοτόμων τεχνικών διδασκαλίας και μάθησης, που βασίζονται στις ΤΠΕ (τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας)

Επιμόρφωση στη χρήση των ΤΠΕ σημαίνει.....

- ✓ να αντιλαμβάνομαι τρόπους αξιοποίησης των ΤΠΕ στη διδασκαλία
- ✓ να εμπλέκω ενεργητικά τους μαθητές/τριες στη διαδικασία μάθησης με τη χρήση της τεχνολογίας
- ✓ να παρακολουθώ τις εξελίξεις στο χώρο των λογισμικών που προσφέρονται για εκπ/κή χρήση και να μπορώ να τα αξιοποιώ αποτελεσματικά
- ✓ να εφαρμόζω συγκεκριμένες αρχές όταν σχεδιάζω εκπαιδευτικές δραστηριότητες που να αξιοποιούν με παιδαγωγικά ορθό τρόπο τις ΤΠΕ στην σχολική τάξη

Θεωρούνται Δείκτες προόδου....

- ✓ Το ποσοστό των διδασκόντων που έχουν καταρτισθεί στη χρήση ΤΠΕ στο σχολείο
- ✓ Το ποσοστό των μαθητών/τριών και σπουδαστών/στριών που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στις σπουδές τους
- ✓ Το ποσοστό των μαθημάτων που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης

Τι κατάσταση επικρατεί στην Ελλάδα ;

- Η χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην διδακτική πρακτική είναι σε εμβρυϊκό στάδιο
- Η διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ ουσιαστικά επαφίεται στον πατριωτισμό των εκπαιδευτικών
- Ως σοβαρά προβλήματα που δυσχεραίνουν την ένταξη και χρήση ΤΠΕ στη χώρα μας έχουν εντοπιστεί :
  - ✓ Η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών
  - ✓ Η ανεπάρκεια των σχολικών εργαστηρίων
  - ✓ Η πίεση του αναλυτικού προγράμματος

Η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών αφορά :

- α) Τον τεχνολογικό γραμματισμό
- β) Την κατάρτισή του πάνω σε θέματα διδακτικής του γνωστικού του αντικειμένου.
- γ) Την αλλαγή της διδακτικής του νοοτροπίας, ώστε να υιοθετεί ευέλικτα και ενεργητικά μοντέλα διδασκαλίας που βοηθούν το μαθητή να αποκτήσει ενεργητικό ρόλο στην κατάκτηση – οικοδόμηση της γνώσης του με βάση τις δικές του εμπειρίες και γνώσεις.
- δ) Την καταπολέμηση της Τεχνοφοβίας, διαπιστωμένα κλάδος των εκπαιδευτικών είναι από τους πιο τεχνοφοβικούς επαγγελμ. κλάδους

Η ανεπάρκεια των σχολικών εργαστηρίων αφορά :

Τον πραγματικό ρόλο των υπαρχόντων (με τα όποια προβλήματα τους) σχολικών εργαστηρίων, δηλαδή :

- είναι μόνον για να υποστηρίξουν τη διδασκαλία της Πληροφορικής ;
- Ποιος και πότε μπορεί να χρησιμοποιεί το σχολ. Εργαστήριο ;
- Γιατί στη χώρα μας έχει επικρατήσει η άποψη ότι η «Σχολική Πληροφορική» υφίσταται μόνον σαν γνωστικό αντικείμενο και όχι ως μέσο υποστήριξης άλλων γνωστικών αντικειμένων;

Η πίεση του αναλυτικού προγράμματος αφορά :

- Την δέσμευση που δημιουργεί με δεδομένο τον θεσμό των Πανελληνίων Εξετάσεων
- τα ελάχιστα έως μηδαμινά περιθώρια που αφήνει στον εκπαιδευτικό να το διαμορφώσει ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες
- Το αναλυτ. πρόγραμμα ταυτίζεται σε κάθε γνωστικό αντικείμενο με το ένα και μοναδικό βιβλίο, οι στόχοι τίθενται και ακολουθούνται πιστά από το «Βιβλίο του Εκπαιδευτικού» και το αποτέλεσμα είναι μια οριζοντιοποιημένη διδασκαλία που ενισχύεται από τη φροντιστηριοποιημένη ελληνική πραγματικότητα.

Όμως, τελικά οι ΤΠΕ φέρνουν επανάσταση στη γνώση ;

?

Στη βιβλιογραφία υπάρχουν τρεις ειδοχές σχετικά με τη συμβολή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

1^η ειδοχή : Η ειδοχή της πανάκειας

Οι νέες τεχνολογίες έχουν απεριόριστες δυνατότητες.

Είναι η «διαφημιστική» ειδοχή που αντιμετωπίζει τις ΤΠΕ σαν προϊόν στην εκπαιδευτική αγορά. Οι παιδαγωγοί - θιασώτες αυτής της αντίληψης εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στη «μηχανική» και τεχνολογία της διδασκαλίας και μάθησης, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζουν τα σχετικά ζητήματα σε τεχνικά και να τα απογυμνώνουν από τις κοινωνικοπολιτικές προϋποθέσεις και όρους.

2^η εκδοχή: Η χρήση των ΤΠΕ ως απλά εκπαιδευτικά μέσα και εργαλεία

Οι νέες τεχνολογίες δεν είναι από μόνες τους ευεργετικές ή επικίνδυνες.

Η εκδοχή αυτή φαίνεται πιο επεξεργασμένη από την πρώτη. Το κεντρικό ερώτημα είναι οι τρόποι χρήσης τους από την πλευρά των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών. Βέβαια η εκδοχή αυτή παραβλέπει ότι η χρήση των ΤΠΕ προσδιορίζεται από την ίδια τη δομή τους και επηρεάζουν ή αλλάζουν τον άνθρωπο. Το ζήτημα δηλαδή δεν είναι απλά αν οι μαθητές/τριες μπορούν να υιοθετούν προσωπικό ρυθμό μάθησης με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, αλλά κυρίως πώς αλλάζουν οι αντιλήψεις για το μαθητή, για το σχολείο, τη γνώση κ.α., και ποιο είναι το νέο περιεχόμενό τους.

3^η εκδοχή: Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη.

Οι ΤΠΕ εμπειριέχουν τις μορφές χρήσης τους και προσδιορίζουν ως ένα βαθμό τους σκοπούς της χρήσης τους.

Αναγνωρίζεται επίσης, ότι υπάρχουν προβλήματα με το να εμπιστεύεται κανείς τυφλά τον ορθολογισμό του ανθρώπου, ο οποίος δε χρησιμοποιεί απλώς τις νέες τεχνολογίες για να έχει περισσότερη αποτελεσματικότητα στην επιδίωξη παλαιών στόχων. Οι νέες τεχνολογίες προκαλούν τους ανθρώπους σε αναζητήσεις στόχων που δεν ήταν εύκολο να τους συλλάβει κανείς με τα παλαιά μέσα. Γι αυτό, σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, οι χρήστες καλούνται να έχουν επίγνωση των απρόβλεπτων επιπτώσεων που είναι δυνατόν να προκύψουν από τη χρήση τους και να κάνουν πάντα ένα ισολογισμό των θετικών και αρνητικών επιδράσεων.

Ωστόσο, μπορούν από μόνες τους οι ΤΠΕ να κάνουν θαύματα ;

✓ Εξαρτάται αν το ζητούμενο είναι η απλή εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.....

ή

✓ μια ριζική αλλαγή των υφιστάμενων δομών και προτύπων διδασκαλίας και μάθησης που θα προσφέρονται στο «νέο» σχολείο της «Κοινωνίας της Πληροφορίας;

Σημαντικά ερωτήματα που πρέπει να έχουμε υπόψη μας

- Ποιο πρόβλημα επιλύει μια νέα τεχνολογία;
- Ποιανού είναι αυτό το πρόβλημα;
- Ποιες κοινωνικές ομάδες και ποιοι θεσμοί πλήττονται;
- Ποιες αλλαγές επέρχονται στη γλώσσα;
- Ποιος αποκτά νέα εξουσία;

Προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν....

- ✓ Βίαιες μορφές εισαγωγής ; (ό,τι πει η αγορά εργασίας, να ακολουθήσουμε τους προηγμένους)
- ✓ Αντιφατικές συνέπειες (αδυναμία να διακρίνουμε το επιθυμητό από το ανεπιθύμητο)
- ✓ Να περάσουμε από την έλλειψη πληροφόρησης στην πλημμυρίδα πληροφοριών συχνά χωρίς νόημα και χωρίς μηχανισμούς ελέγχου
- ✓ Άγνωστο μέλλον (μη προβλέψιμες μελλοντικές εξελίξεις στις ΤΠΕ)

Σωστή στάση, η κριτική στάση...

⇒ Όχι στην βίαια εισαγωγή, στην αποθέωση και στην τεχνοκρατική αντίληψη της Τεχνολογίας στο σχολείο

⇒ Όχι επίσης στη δαιμονοποίηση της Τεχνολογίας (αυτή φταίει για όλα)

Να σκεφτόμαστε....

→ Τι μπορούμε να κάνουμε παραπάνω με τις ΤΠΕ;

→ Τι χάνουμε όταν τις χρησιμοποιούμε;

Μελλοντικό σενάριο.....

που είναι στην πραγματικότητα πολύ κοντά...

→ Τα παιδιά θα έρχονται στο σχολείο με την e-σχολική τσάντα, το e-παράθυρο στην οθόνη της σχολικής τσάντας, το e-βιβλίο, το e-στυλό, αλλά οπωσδήποτε σ' αυτή τη ριζική αλλαγή το συμβατικό βιβλίο θα εξακολουθεί να έχει τη θέση του στο σχολείο.

Ουμπέρτο Έκο

Έχει λεχθεί πολλές φορές ότι στο προσεχές μέλλον το cd-rom θα αντικαταστήσει το βιβλίο. Οφείλουμε να αναρωτηθούμε αν μια τέτοια προοπτική είναι ρεαλιστική ή αν είναι μόνο φανταστική. Ακόμη και μετά την επινόησή τους τα τυπωμένα βιβλία δεν ήταν ποτέ το μοναδικό μέσο για την απόκτηση πληροφοριών. Σε κάθε περίπτωση τα βιβλία ήταν το πιο σημαντικό εργαλείο για την μεταβίβαση επιστημονικών πληροφοριών και ειδήσεων. Σήμερα η εκπαίδευση πρέπει να συνυπολογίζει όλα τα μέσα. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι μια νέα μορφή εκπαίδευσης. Σ' αυτή την προοπτική τα βιβλία θα παίξουν μεγάλο ρόλο. Έτσι όπως χρειαζόμαστε ένα τυπωμένο βιβλίο για να μπορούμε να σερφάρουμε στο διαδίκτυο, έτσι χρειαζόμαστε τυπωμένα βιβλία για να αντιμετωπίσουμε κριτικά το παγκόσμιο διαδίκτυο.

Χρήσιμες ιστοσελίδες

✓ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11086.htm>

Λεπτομερές πρόγραμμα των επαγγελματιών εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη

✓ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c10241.htm>

Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000): προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης

✓ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11064.htm>

Ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση

✓ <http://www2.e-yliko.gr/e-learning.htm>

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Δικτυογραφία

- ✓ <http://www.eun.org/portal/index.htm>
(ιστοσελίδα για τις δράσεις της ΕΕ)
- ✓ <http://myeurope.eun.org/ww/en/pub/myeurope/home/resources/los.cfm>
(κουίζ στα ελληνικά με θέμα την Ευρωπαϊκή Ένωση)
- ✓ <http://www.etwinning.net/ww/el/pub/etwinning/index2006.htm>
(πρόγραμμα e-twinning)
- ✓ <http://www.xperimania.net/ww/en/pub/xperimania/homepage.htm>
(χρήση των ΤΠΕ στη διάδοση των επιστημονικών ιδεών και γνώσεων)
- ✓ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/s19000.htm>
(ντοκουμέντα και αποφάσεις της ΕΕ)
- ✓ http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/it-technologies_en.pdf
(ενδιάμεσες αναφορές και εκθέσεις για την επίτευξη των στόχων)

Δικτυογραφία

- ✓ <http://rights.apc.org/handbook/index.shtml>
(Σελίδα με θέματα που αφορούν την πολιτική στις ΤΠΕ)
- ✓ <http://www.ictpolicy.edna.edu.au/sibling/page1.html>
(Βάση δεδομένων για την πολιτική ΤΠΕ της αυστραλιανής κυβέρνησης)
- ✓ <http://www.unescobkk.org/index.php?id-496>
(Προτζεκτ της Ουνέσκο με την πολιτική ΤΠΕ στην εκπαίδευση)
- ✓ <http://www.ncte.ie/AbouttheNCTE/ICTPolicy/>
(Πολιτική στην εκπαίδευση της Ιρλανδικής Κυβέρνησης)